

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ขั้นตอนในการดำเนินการงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

3.1.1) การศึกษาวิจัยทางเอกสาร เป็นขั้นตอนแรกของการศึกษาโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อันประกอบไปด้วย ลักษณะการค้าชายแดนบริเวณพรมแดนไทย-กัมพูชา ในเขตอำเภอรัฐประศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว นโยบายต่างๆของรัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม กฎระเบียบเกี่ยวกับการเดินทางสัญจรเข้า-ออกของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชา เพื่อทำความเข้าใจบริบทของพื้นที่การค้าชายแดนแห่งนี้ และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป

3.1.2) การวิจัยภาคสนาม (Field research) เป็นขั้นตอนหลังจากที่ได้ศึกษาวิจัยเอกสาร และทบทวนวรรณกรรมต่างๆแล้วจนได้แนวทางในการศึกษา ก็จะทำการศึกษภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) รวมถึงการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant Observation) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

3.1.2.1) ส่วนแรกจะเป็นการศึกษาถึงกลไกของภาครัฐ และภาคเอกชน ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และการพัฒนาพื้นที่การค้าชายแดน อาทิ แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว เพื่อรองรับความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย - กัมพูชา กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆที่สอดคล้องกับการค้าระหว่างประเทศ และการเดินทางสัญจรเข้า - ออกของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชา ตลอดจนบทบาทของกลุ่มผู้แทนการค้าในพื้นที่ทั้งชาวไทย และชาวกัมพูชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนา และการเติบโตของพื้นที่การค้าชายแดน อันเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของกลุ่มพ่อค้า - แม่ค้าชาวกัมพูชาในพื้นที่การค้าชายแดนแห่งนี้ โดยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ดังนี้ คือ

- 1) ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระแก้วเพื่อรองรับความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย - กัมพูชา
- 2) เจ้าหน้าที่จากสำนักงานโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแผนงาน /โครงการในการพัฒนาพื้นที่ชายแดน

- 3) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว และปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วอันเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแล และบริหารจัดการพื้นที่การค้าบริเวณตลาดโรงเกลือ ซึ่งเป็นสนามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้
- 4) เจ้าหน้าที่ของด่านตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการเดินทางสัญจรเข้า – ออก ของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชา
- 5) เจ้าหน้าที่ศุลกากรประจำด่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการขนส่งสินค้า และกฎระเบียบเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชา
- 6) ประธานชมรมชาวโรงเกลือ
- 7) ตัวแทนพ่อค้าชาวกัมพูชาในตลาดโรงเกลือ

3.1.2.2) ส่วนที่สองเป็นการศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าชาวกัมพูชากับกลุ่มต่างๆ ภายใต้บริบทการค้าโดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชา ทั้งที่เดินทางเข้ามาแบบไป – กลับ (เช้า – เย็น) และกลุ่มที่เข้ามาค้าขายและพักอาศัยในพื้นที่การค้าในฝั่งไทยภายในบริเวณตลาดโรงเกลือ และตลาดชายแดนมิตรภาพไทย – กัมพูชา (ตลาดเทศบาล 3) ซึ่งผู้วิจัยศึกษาใช้วิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อให้เห็นภาพรวมของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชาในพื้นที่โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)

3.2 ข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล และคำตอบที่เป็นจริง ครบคลุม และสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

3.2.1) ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา คือ กลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชาในพื้นที่ทั้งแบบที่เดินทางไป – กลับ (เช้า – เย็น) และแบบที่พักอาศัยในพื้นที่ฝั่งไทย ซึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ นั้นผู้วิจัย ได้ทำการแปล โดยผู้ชำนาญด้านภาษาเขมร และผ่านขั้นตอนการตรวจสอบจนได้คำแปลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยจึงจะนำแบบสอบถามนั้นไปใช้ ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้ นั้นจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในภาพรวมของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชา อันเป็นการนำไปสู่การสร้างแนวคำถาม

และเก็บข้อมูลในเชิงลึกต่อไป โดยการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- ประชากรเป้าหมายที่ผู้วิจัยในครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพ่อค้าชาวกำพูชาในพื้นที่ทั้งแบบที่เดินทางไป – กลับ (เช้า – เย็น) และแบบที่พักอาศัยในพื้นที่ฝั่งไทย ซึ่งจะเข้ามาค้าขายในบริเวณตลาดโรงเกลือ และตลาดชายแดนมิตรภาพไทย – กำพูชา (ตลาดเทศบาล 3)
- ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยจะใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ New York State Division of Housing and Community Renewal อ้างใน Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$Nop = \frac{N}{1 + [N \times E^2]}$$

- Nop = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับประชากร N คน
- N = จำนวนประชากรทั้งหมด ในที่นี้ คือ พ่อค้าชาวกำพูชาที่ค้าขายในตลาดโรงเกลือ จำนวนประมาณ 1,184 ห้องค้า และพ่อค้าชาวกำพูชาที่ตลาดชายแดนมิตรภาพไทย-กำพูชา (ตลาดเทศบาล 3) จำนวนประมาณ 400 ร้านค้า
- E = ขนาดความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ผู้วิจัยรับได้ ในที่นี้ คือ $\pm 5\%$

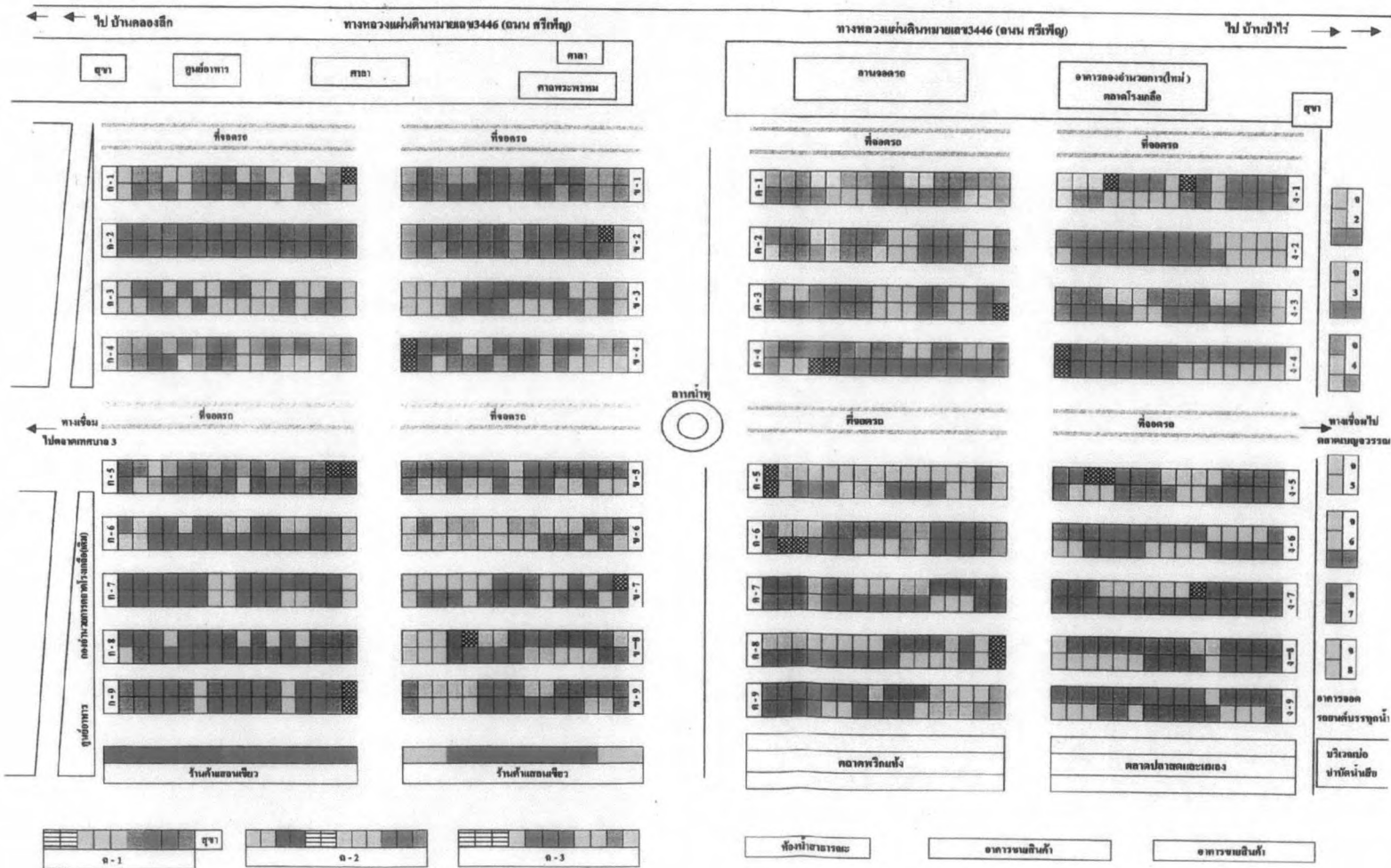
เมื่อแทนค่าลงในสูตรก็จะได้ ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 500 ราย โดยจำแนกดังนี้

พ่อค้าชาวกำพูชาที่ค้าขายในตลาดโรงเกลือ	พ่อค้าชาวกำพูชาที่ค้าขายในตลาดเทศบาล 3
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง = $\frac{1,184}{1 + [1,184 \times 0.05^2]}$	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง = $\frac{400}{1 + [350 \times 0.05^2]}$
ที่เหมาะสม	ที่เหมาะสม
= 300 ราย	= 200 ราย

- เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะทำการเลือกตัวอย่างเพื่อทำการศึกษา โดยเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ใช้ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ในเชิงพื้นที่ตั้งของร้านค้าเป็นหลัก (ดังแสดงในรูปภาพที่ 3.1 และ 3.2) ซึ่งผู้วิจัยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากพ่อค้าชาวกำพูชาที่ค้าขายในทุกอาคารร้านค้าทั้งในตลาด

โรงเกลือ และตลาดเทศบาล 3 ในสัดส่วนที่เท่าๆกันตามจำนวนห้องค้าที่มีอยู่ในแต่ละอาคาร โดยผู้วิจัยสามารถแจกแจงจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอาคารร้านค้าได้ดังนี้

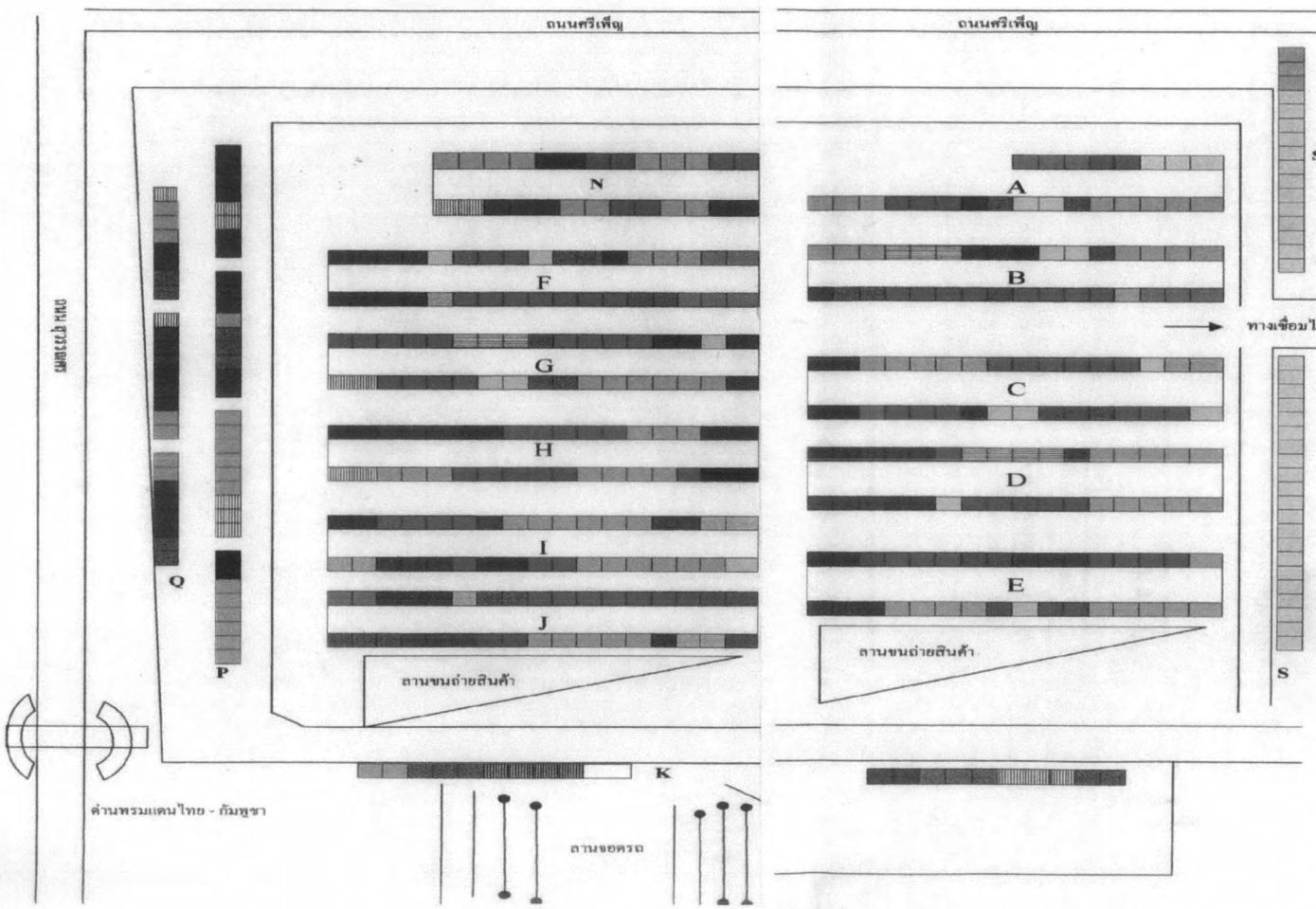
- กลุ่มพ่อค้าชาวกำพูชาที่ตลาดโรงเกลือ ผู้วิจัยจะเลือกพ่อค้าจากแต่ละอาคารซึ่งประกอบด้วย อาคาร ก – ง จำนวน 36 อาคาร มีห้องค้าประมาณ 1,080 ห้องค้า จะมีกลุ่มตัวอย่างอาคารละ 7 – 8 ราย อาคาร จ ซึ่งมีจำนวน 28 ห้อง จะมีกลุ่มตัวอย่าง 7 ราย อาคาร ฉ จำนวน 46 ห้อง จะมีกลุ่มตัวอย่าง 12 ราย และอาคารขายสินค้าแสดนเขียวจำนวน 30 ห้องจะมีกลุ่มตัวอย่าง 8 ราย
- กลุ่มพ่อค้าชาวกำพูชาที่ตลาดเทศบาล3 ผู้วิจัยจะเลือกพ่อค้าจากแต่ละอาคารที่มีทั้งสิ้น 11 อาคาร จำนวนประมาณ 400 ร้านก็จะได้กลุ่มตัวอย่างอาคารละ 18 ราย
- และหลังจากที่ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาในแต่ละอาคารแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการเลือกตัวอย่างในแต่ละรายโดยการสุ่มแบบห้องค้าค้าเว้นห้องค้าเพื่อให้ครอบคลุมถึงกลุ่มพ่อค้าชาวกำพูชาทั้งหมดในพื้นที่

รูปภาพที่ 3.1
แสดงแผนผังอาคารร้านค้าภายใน
ตลาดโรงเกลือ

รายการชั้นและประเภทสินค้าและร้านค้าในตลาดโรงเกลือ	
	- เครื่องแต่งกายที่ใหม่แล้ว เช่น เสื้อผ้า, หมวก, กระเป๋า, รองเท้า ฯลฯ
	- เครื่องแต่งกาย เช่น เสื้อผ้า, หมวก, กระเป๋า, รองเท้า ฯลฯ
	- เครื่องประดับทอง เช่น นาฬิกา, เข็มขัด, แวนดา ฯลฯ
	- เครื่องสำอาง
	- เครื่องนอน เช่น หมอน, ผ้าห่ม, ผ้าปูเตียง, เบาะ และที่มาน้ำสำหรับที่นั่งที่ไว้แล้ว และยังมีไม้เท้า, ผ้าปูโต๊ะ, ผ้าใบ, เชือก, แปรง, เสื้อกันฝน ฯลฯ
	- ของใช้ภาคอื่นๆ เช่น ร่ม, จุกทำ, ของเล่นเด็ก, พระเครื่อง, ราวแขวนผ้า ฯลฯ
	- เครื่องครัว เช่น จาน, ถ้วย, ชาม, หม้อ ฯลฯ
	- เครื่องของเครื่อง เครื่องเงิน, วัสดุโบราณ
	- เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องมือช่าง อุปกรณ์ประดับยนต์
	- อาหารแห้ง เครื่องกระป๋อง
	- ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม
	- ร้านขายของชำ

ที่มา: แผนผังนี้สร้างโดยผู้วิจัย, 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2549.

รูปภาพที่ 3.2
แสดงแผนผังอาคารร้านค้าภายใน
ตลาดมิตรภาพชายแดนไทย - กัมพูชา (ตลาดเทศบาล 3)

รายการจำแนกประเภทสินค้าและร้านค้าในตลาดเทศบาล 3

	- เครื่องแต่งกายที่ใช้แล้ว เช่น เสื้อผ้า, หมวก, กระเป๋า, รองเท้า ฯลฯ
	- เครื่องแต่งกาย เช่น เสื้อผ้า, หมวก, กระเป๋า, รองเท้า ฯลฯ
	- เครื่องประดับกาย เช่น นาฬิกา, เข็มขัด, แว่นตา ฯลฯ
	- เครื่องสำอาง
	- เครื่องนอน เช่น หมอน, ค้านวม, ผ้าห่ม, มุ้ง, เสื่อ และค้ำม่านสำหรับปูที่นอนที่ใช้แล้ว และยังไม่ได้ใช้ ผ้าปูโต๊ะ
	- ผ้าใบ, เชือก, ฝอย, เสื้อกันฝน ฯลฯ
	- ของใช้ประเภทอื่นๆ เช่น ร่ม, ถุงเท้า, ของเล่นเด็ก, พระเครื่อง, ราวเขวนผ้า ฯลฯ
	- เครื่องครัว เช่น จาน, ถ้วย, ชาม, หม้อ ฯลฯ
	- เครื่องทองเหลือง, เครื่องเงิน, วัตถุโบราณ
	- เครื่องใช้ไฟฟ้า, เครื่องมือช่าง, อุปกรณ์ประคบน้ำแข็ง
	- อาหารแห้ง, เครื่องกระป๋อง
	- กระเป๋าใหม่ที่ยังไม่เคยใช้
	- ร้านขายอาหาร, เครื่องดื่ม
	- ร้านขายของชำ
	- ร้านขายยา
	- สำนักงานของตลาดเทศบาล 3
	- ร้านร้านค้าอื่นๆ

ที่มา: แผนผังนี้สร้างโดยผู้วิจัย, 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2549.

3.2.2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัย จะใช้วิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

- การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ในประเด็นลักษณะทางกายภาพของการค้าชายแดน โดยพิจารณาจากพื้นที่ตั้งของร้านค้า รวมทั้งสังเกตการณ์เกี่ยวกับบรรยากาศการดำเนินกิจกรรมการค้าระหว่างกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชา และกลุ่มต่างๆในพื้นที่การค้าชายแดน อันประกอบด้วยกลุ่มพ่อค้า และกลุ่มลูกค้าชาวไทย กลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชาด้วยกันเอง
- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เนื่องจากประเด็นสำหรับการวิจัยเป็นการศึกษาการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชากับกลุ่มต่างๆภายใต้บริบทการค้า ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การเก็บข้อมูลโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการค้า การพบปะสังสรรค์ระหว่างกลุ่มพ่อค้าด้วยกัน หรือการประชุมปรึกษาหารือระหว่างกลุ่มพ่อค้า และเจ้าหน้าที่ของรัฐในบางขณะ ทั้งนี้เพื่อสังเกตและสอบถามให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์อย่างครบถ้วน
- การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ซึ่งจะมีลักษณะยืดหยุ่น คือ ในเบื้องต้นจะมีแนวคำถามเพียงบางส่วน เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนคำถามได้ในกรณีการสัมภาษณ์ นำไปสู่ประเด็นอื่นๆที่น่าสนใจได้ โดยประเด็นคำถามจะเกี่ยวข้องกับการเดินทางเข้ามาค้าขายของพ่อค้าชาวกัมพูชาในฝั่งไทย การดำเนินกิจกรรมการค้าของพ่อค้าชาวกัมพูชาในพื้นที่ และการปรับตัวต่อสังคมใหม่ภายใต้บริบทการค้า

โดยในขั้นตอนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับพ่อค้าชาวกัมพูชา ผู้วิจัยได้ใช้ล่ามเพื่อช่วยในการแปลภาษาในบางรายที่พ่อค้าชาวกัมพูชาพูดภาษาไทยได้ไม่คล่อง เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย การสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งนั้นจะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ซึ่งในบางรายผู้วิจัยจะเข้าสัมภาษณ์ถึง 2 – 3 ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน โดยผู้วิจัยจะใช้การบันทึกด้วยเทปบันทึกเสียงเป็นหลัก เพื่อความต่อเนื่องในระหว่างสัมภาษณ์ ซึ่งในระหว่างการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยจะทำการสังเกตบรรยากาศการค้า และท่าทีของพ่อค้าควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของพ่อค้าชาวกัมพูชากับกลุ่มต่างๆไม่ว่าจะเป็นกลุ่มลูกค้าชาวไทยที่เข้ามาซื้อสินค้าหรือกับกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชาด้วยกันเอง

3.3 ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)

ประเด็นสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ คือการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชาในพื้นที่การค้าชายแดน อันประกอบด้วยการเดินทางเข้ามาค้าขายของพ่อค้าชาวกัมพูชา

กิจกรรมระหว่างพ่อค้าชาวกัมพูชากับกลุ่มต่างๆภายใต้บริบททางการค้า รวมทั้งศึกษาถึงการปรับตัวของพ่อค้าชาวกัมพูชาเมื่อเข้ามาค้าขายและอยู่อาศัยในพื้นที่

ฉะนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์สำหรับงานวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกการศึกษาโดยใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มพ่อค้า - แม่ค้าชาวกัมพูชา ทั้งที่ค้าขายในตลาด โรงเกลือ และตลาดมิตรภาพชายแดนไทย - กัมพูชา (ตลาดเทศบาล 3)

โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละราย ผู้วิจัยมีเงื่อนไขในการคัดเลือกดังนี้ คือ

ในขั้นแรกเพื่อให้ครอบคลุมกิจกรรมการค้าของพ่อค้าชาวกัมพูชาทั้งหมดในพื้นที่ ผู้วิจัยจะการจำแนกพ่อค้าชาวกัมพูชาตามประเภทของสินค้าที่ค้าขาย ซึ่งประเภทของสินค้าที่ค้าขายในพื้นที่ทั้งหมดนั้นมาจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยแบบสอบถามในขั้นต้น โดยผู้วิจัยจะคัดเลือกจากพ่อค้าชาวกัมพูชาในกลุ่มประเภทสินค้าที่มีการค้าขายมากที่สุดและเป็นกลุ่มสินค้าที่สามารถตอบข้อคำถามที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นทำการเลือกพ่อค้า - แม่ค้าชาวกัมพูชาจากประเภทสินค้าเหล่านั้นมาจำนวนกลุ่มละ 5 ราย เพื่อทำการสัมภาษณ์ในระดับลึก ซึ่งจำนวนตัวอย่างที่ได้ในแต่ละกลุ่มนั้น ผู้วิจัยจะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย งบประมาณ ระยะเวลา และข้อจำกัดของงานวิจัยที่เกิดขึ้นเป็นสำคัญ

เมื่อผ่านขั้นตอนของการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามแล้ว จะได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ระดับลึกทั้งสิ้น 25 ราย โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกตามประเภทสินค้าที่มีการค้าขายมากที่สุด และเป็นกลุ่มสินค้าที่สามารถตอบข้อคำถามที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

-	กลุ่มที่ขายเสื้อผ้ามือสอง	จำนวน 5 ราย
-	กลุ่มที่ขายรองเท้า และกระเป๋ามือสอง	จำนวน 5 ราย
-	กลุ่มที่ขายเครื่องนอน	จำนวน 5 ราย
-	กลุ่มที่ขายเครื่องครัวและเครื่องเคลือบ	จำนวน 5 ราย
-	กลุ่มที่ขายสินค้าเบ็ดเตล็ดต่างๆ เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป หมวก แวนดา รองเท้า รวม เครื่องจักสาน	จำนวน 5 ราย

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาในขั้นแรกนั้น ผู้วิจัยจะคำนึงถึงระยะเวลาที่พ่อค้าชาวกัมพูชาเหล่านี้เข้ามาค้าขายในพื้นที่การค้าแห่งนี้ประกอบกันด้วย เหตุเพราะการศึกษาในครั้งนี้เป็นประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของการเดินทางเข้ามาค้าขาย การปฏิสัมพันธ์ และการ

ปรับตัวของพ่อค้าชาวกำพูชาในพื้นที่ สำหรับผู้ที่ค้าขายในตลาดโรงเกลือ ผู้วิจัยจะเลือกจากพ่อค้าชาวกำพูชาที่เข้ามาค้าขายเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี และสำหรับผู้ค้าขายในตลาดเทศบาล 3 ผู้วิจัยจะเลือกจากพ่อค้าชาวกำพูชาที่เข้ามาค้าขายมามากกว่า 5 ปี เหตุเพราะตลาดเทศบาล 3 เป็นตลาดที่ถูกสร้างขึ้นมาภายหลังในปี 2541

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง โดยอาศัยเครื่องมือช่วยในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- แบบสอบถาม (Questionnaire)
- แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide)
- การบันทึกเสียง โดยใช้เทปบันทึก
- ภาพถ่าย

3.5 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกต และการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยเริ่มทำการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทของข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 1) จัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับกลไกของภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่การค้าชายแดน และพัฒนาการของกลุ่มพ่อค้าชาวกำพูชาในพื้นที่ อาทิ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระแก้วเพื่อรองรับความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย – กัมพูชา กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆที่สอดคล้องกับการค้าระหว่างประเทศ และกฎระเบียบการสัญจรเข้า-ออกของกลุ่มพ่อค้าชาวกำพูชาในพื้นที่ ตลอดจนบทบาทของกลุ่มผู้แทนการค้าในพื้นที่ทั้งชาวไทย และชาวกำพูชาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา และการเติบโตของพื้นที่การค้าชายแดน
- 2) จัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางเข้ามาค้าขาย การดำเนินกิจกรรมการค้าของพ่อค้าชาวกำพูชาในพื้นที่การค้าชายแดน อันได้แก่ การติดต่อเพื่อทำการค้า การสร้างพื้นที่ และเครือข่ายทางการค้า การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่เพื่อการอยู่รอดในบริบททางการค้า ฯลฯ
- 3) ทำการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง พ่อค้าชาวกำพูชากับกลุ่มต่างๆทั้งกับกลุ่มพ่อค้าชาวไทย ลูกค้าชาวไทย และกับพ่อค้าชาวกำพูชาด้วยกันเอง โดยพิจารณาจากกิจกรรมการค้าที่เกี่ยวข้องระหว่างกัน เพื่อให้ได้แบบแผนการปฏิสัมพันธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4) จักระบบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการการเดินทางเข้ามาค้าขายของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชาตั้งแต่ปี 2531 จนถึงปัจจุบันในปี 2549 โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทางเอกสาร และการวิจัยภาคสนามจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก

5) นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชาในพื้นที่การค้าชายแดนแห่งนี้ อันเป็นฐานความรู้ต่อการทำความเข้าใจพัฒนาการของสังคมใหม่ภายใต้พื้นที่ชายแดนที่มีลักษณะเฉพาะแห่งนี้

6) จากนั้นเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจนได้ภาพที่ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ จึงเสนอข้อมูลโดยการเขียนรายงานการวิจัยเป็นเชิงอธิบายความ โดยการพรรณนา